

AZ IROK ELLENÁLLÁSA A KORMÁNNYAL SZEMBEN

/A Hung. Res. által 1956 december 31-én kiadott specialis background folytatása./

Az Írószövetség decemberi felhívása és manifesztuma

A Magyar Írók Szövetsége december 2-i kelettel felhívást bocsátott ki. E felhívás pontos szövege nem áll a Research rendelkezésére. A BÉCSI Monitoring a GYŐRI rádióban felolvasott szöveget csak hiányosan tudta felvenni. E szerint a felhívás többek között ezeket mondja:

"A nemzeti függetlenség és a társadalmi rend demokratikus fűépítése, ez a magyarság vágya... győzzük meg együtt a politika vezetőit, hogy a politika nem lehet öncél, hanem csak a nép ügyére..." /Monitoring, 1956.dec. 9. 427 o./

A Magyar Írók Szövetsége december 28-án beszámoló taggyűlést tartott. A taggyűlést VERES Péter az Írószövetség elnöke nyitotta meg, majd az Írószövetség titkára ERDEI Sándor tartott beszámolót. TAMASI Áron ezután felolvasta az Írószövetség manifesztumát:

"... Az október 23-i forradalom forrása a magyar nép szenvedésének a szabadságvágya. Keserűséggel állapítjuk meg, hogy a szovjet kormány egy történelmi tévedést követett el, amikor vérrel beszennyezte ennek a forrásnak a vizét. Joggal feltelelezhetjük, hogy eljön azaz idő, amikor a megtevédt hatalom, megfogja bűnni a bűnét....

... Ha az ország nem független a munkások, parasztok és értelmiségiek nem lesznek többé elégedettek; egy egészséges szociális struktúra nélkül egy általános jólét nem valósulhat meg. A nemzeti függetlenség biztosítása éppen a szociális haladásnak az érdeke." /Nem hivatalos szöveg; Research fordítása franciából/

A manifesztumot szavazás alá bocsátották. 250 író fogadta el, 6 író szavazott ellene és 2 tartozkodott a szavazástól. /Le Monde 1956 dec. 31. - LEASON jan. 18-án kelt jelentése szerint 8 író szavazott ellene és 5 tartozkodott./

Kísérlet az írók egységes állásfoglalásának megbontására

a./ Külföldi beavatkozás.

Mihail SOLOHOV szovjet író karácsony előtt a Népszabadság

MOSZKVAI tudósítójának nyilatkozatot adott. E nyilatkozat többek között elítéli a magyar írók forradalom alatti magatartását.

"Fájdalmasak ezek az események számomra azért is, mert kollegáim a magyar írók, akik nagyon bátran felléptek a hibákkal szemben, a kritikus napokban az események sodrában nem emelték fel írói szavukat a reakció előretörésével szemben /Népszabadság 1956 dec. 25. 3 o./

SOLOHOV levelére DÉRY Tibor válaszolt. A válasz szövege ezidő szerint még nem áll a Hung. Research rendelkezésére.

15 romániai magyar író /ASZTALOS István, HORVÁTH István, MOLTER Károly, SZENTIMREI Jenő, BALOGH Edgard, KACSÓH Sándor, NAGY István, SZILÁGYI András, BARTALIS János, KOVACS György, ROBOTOS Imre, TOMPA László, HORVÁTH Imre, LÉTAI Lajos, SALAMON László/ az új esztendő alkalmából nyílt levelet intézett a Magyar Népköztársaság íróihoz. E levélben a román írók a magyar forradalmat mint a "sötét reakció" harcát bélyegzik meg.

"... Ugy láttuk, hogy a dolgozó népek az ország gazdasági és politikai életében meglevő súlyos hibák felszámolására irányuló törekvését megnyergelte a sötét reakció... mindent felülmúlt az a veszedelem, amelyet hosszú évek során külső imperialista támogatással az ellenforradalom készített elő. Ez lételemléteiben támadta meg a magyar szocializmust. Hozzájárult a kapitalizmus és a nagybirtokrendszer helyreállításához, annak minden, a nép számára borzalmas tartozékával együtt.."

A romániai magyar írók a nyílt levélben hitet tesznek a KADAR kormány mellett és felszólítják a magyar írókat, a munkás-parasztkormány támogatására.

"Elismerésünk a KADAR kormányé, amely a történelmi szükségyszerűséget felismerve, a proletár nemzetköziség alapján szovjet segítséggel elejét tudta venni egy olyan mérhetetlen szerencsétlenségnek, melyet a magyar nép még nem élt meg történelme folyamán...

Az új esztendőbe átlépve, feszülten figyeljük, hogyan hallatják szavukat a munkás- és paraszt hatalom oldalán, a kormány támogatása érdekében, hogyan járulnak hozzá egy olyan közszellem alakításához, amely az ellenforradalom szellemét teljesen felszámolja..."
/Népszabadság, 1957 jan. 4. 4.o./

A romániai magyar írók nyílt levelére adott választ 36 magyar író írta alá. A válasz szövegének csupán tartalmi kivonata áll a Hung. Research rendelkezésére, a Hung. Research a 36 aláíró nevét sem ismeri. Eszerint a magyar írók:

"Hangsúlyozzák: arra kötelezi felelősségük, hogy a munka, a gyógyítás és az alkotás feladatait válasz-
szák. Szocializmust akarnak, mert az a meggyőződésük,
hogy a magyar népköztársaságnak a szocializmus világ-
táborában a helye. A magyar írók dolgozni, írni, se-
gíteni akarnak. Segíteni a népnek, segíteni a hazának,
segíteni az egész emberiségnek. Harcolni azért, hogy
ne ismétlődjenek meg a már egyszer elkövetett hibák.
Minden magyar írónak szenvedélyesen kell védelmeznie
az igazság, az emberiség, a becsület törvényeit.
/Hung. Mon. 1957 jan. 13. 594 o./

b. Renegátok a magyar írók soraiban

A párt és a kormányhű kommunista írók közül BÖLÖNI György /a Magyar Pen Klub elnöke/ és ILLES Béla - mindketten a Magyar Írók Szövetsége elnökségéből kibuktak szeptember 17-én - nyilatkozatot adtak Magyarországon járt Andrié STIL francia íróknak. E nyilatkozatokat a baloldali Lettres Francaises dec. 27-i száma és l'Humanité közölte. A Magyar Írók Szövetségének elnöksége a nyilatkozatoknak Lettres Francaises-ben való megjelenése után tiltakozó levelet intézett az L.P. szerkesztőségéhez, amelyben kifejezte azt, hogy ILLES és BÖLÖNI nem voltak jogosultak az írók nevében nyilatkozni, mert az elnökségnek nem tagjai, megnyilatkozásuk a szövetség "legfeljebb öt vagy hat tagjának" véleményét fejezi ki. A távirat elküldésekor a távirat alá FODOR József nevét is aláírták. FODOR József erre bejelentette kilépését a Magyar Írók Szövetségének az elnökségéből, erről nyilatkozatot adott a Népszabadság szerkesztőségének. Az Írószövetség elnöksége vitába szállott FODORral, azzal az érveléssel, hogy FODOR az Írószövetség elnökségének január 11-i ülésén maga is kérte és megszavazta a szóbanforgó levél elküldését. FODOR és a Népszabadság felelt az Írószövetségnek. /Népszabadság, jan. 11 és jan. 16./

ILLES Béla a Népszabadság karácsonyi számában nyílt levélben fordult MÜNNICH Ferenchez, és a szocialista humanizmus szellemében megbocsátást kért a letartóztatott néhány író és újságíró részére. ILLES levélben feltétlen bizalmát fejezte ki a kormánnyal szemben.

Az írói egység megbontására irányuló kísérletek nem hozták meg a kormány részére a kívánt eredményt és ezért a kormány támadásba ment át.

A kormány támadása az írókkal szemben

KÁDÁR a forradalmi munkás-paraszt kormány jan. 5-i nyilatkozatában

megfenyegette mindazokat, akik "demokratikus jelszavakkal" álcázva támadják az állam törvényes rendjét és alapvető intézményeit. Még nyiltabb fenyegetés hangzott el KÁDAR részéről a MSZMP jan. 16-i BUDAPESTI pártaktívá ülésén.

"Az ideológiai munkát és ezen belül a sajtó és rádió propagandát olyan nagyfontosságú kérdésnek kell tekinteni, amely megfelel annak a helyzetnek, melyre jellemző, hogy az ellenforradalommal szembeni harcban a fegyveres harcot felváltotta a szavak és betűk csatája és a szocialista forradalom erőinek ebben is győzniük kell." /Mon. 1957 jan. 16. 759.o./

Időközben egyes írók ellen vádat emelt az ügyészség. Külföldi hírforrások szerint 11 író ellen. A Népszabadság a csoportból 2 író elleni vádról tájékoztat:

"**OBERŐVSZKY** Gyula ujságíró és **GÁLI** József író ellen lefolytatott büntető eljárás adatai alapján megállapították, hogy múlt év október hó 25-től előbb az Igazság c. lapot, majd november hónap közepétől Élünk c. illegális lapot szerkesztettek és ezt a lapot több ezer példányban meg is jelentették.

Az általuk szerkesztett illegális lap ellenforradalmi anyagokat, kormány és szovjetellenes cikkeket és tudósításokat tartalmazott.

OBERŐVSZKY Gyula és **GÁLI** József illegális lap szerkesztésén kívül a december 4-i tüntetés előkészítésében is részt vettek, államrend elleni izgató röpiratokat szerkesztettek és e röpiratokat több ezer példányban terjesztették."

/Népszabadság, 1957 jan. 9./

A kormány fenyegetéseit beválva január 17-én a belügyminiszter utján az Írószövetség működését ideiglenesen felfüggesztette és az Írószövetség ügyeinek intézésére kormánybiztost nevezett ki. A felfüggesztés indoka: "a Magyar Írók Szövetségében a Magyar Népköztársaság érdekeivel ellentétes tevékenység folyt." /Mon. 1957 január. 17. 807 o./

/Hasonlóképpen felfüggesztették: a Magyar Ujságírók Országos Szövetségének az önkormányzatát is. /Mon. 1957 január 19. 908.o./